

MARIA JOLANTA ORŁOWSKA

*Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy
Zakład Ekonomiki i Doradztwa w Agrobiznesie*

DZIAŁANIA PODEJMOWANE DLA WSPIERANIA ROLNIKÓW W ORGANIZOWANIU GRUP PRODUCENTÓW ROLNYCH NA PRZYKŁADZIE KUJAWSKO-POMORSKIEGO OŚRODKA DORADZTWA ROLNICZEGO

Nadesłany: 15.09.2015   Zaakceptowany do druku: 13.01.2016

1. Wstęp

Najsłabszym ogniwem w łańcuchu agrobiznesu są gospodarstwa rolnicze. Współczesne rynki wymagają coraz większych dostaw o wyrównanych parametrach, produkcję w małej skali trudno sprzedać [Jerzak 2008, 47]. W Polsce przeważają gospodarstwa małe. Sytuacja taka stawia rolników z góry na przegranej pozycji, bowiem oferowane przez nich, każdego z osobna, partie towaru są z reguły niewielkie. Wytworzone produkty rolnicze sprzedawane są więc najczęściej pośrednikom, którzy odsprzedają duże partie produktów zakładom przetwórczym i firmom handlowym. Szansą dla rolników jest organizowanie się w grupy producentów rolnych [Knecht 2012, 15].

Wraz z uruchomieniem Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013 następuje systematyczny wzrost liczby grup producentów rolnych. Grupy producentów rolnych są współczesną formą zespołowego gospodarowania prowadzącą do poprawy pozycji konkurencyjnej poszczególnych gospodarstw. Grupy takie tworzone są oddolnie w celu dostosowania produkcji rolniczej do wymogów gospodarki rynkowej. Integracja pozioma umożliwia koncentrację podaży oraz organizowanie sprzedaży produktów rolnych. Wspólny zbyty produkcji ułatwia uzyskanie wyższych cen za sprzedawane produkty oraz zakup środków do produkcji po niższych cenach. Razem działający rolnicy mają też łatwiejszy dostęp

do informacji rynkowej, wyników badań naukowych oraz zewnętrznych źródeł finansowania [Zawisza, Szkatulski 2010, 12; Małysz J 1997, 13-14; Wiatrak 2006, 362; Wiatrak 2015, 182-196]. Przynależność do grupy producentów ma więc znaczący wpływ na poprawę sytuacji ekonomicznej poszczególnych gospodarstw rolnych, co z kolei wpływa na zwiększenie ich możliwości rozwojowych. Aby sprostać konkurencji istnieje więc potrzeba wspólnego działania rolników. Szczególne znaczenie dla powstania i funkcjonowania grup producentów rolnych ma doradztwo rolnicze [Parzonko 2008, 6-8; Nowak 2011, 170]. Wsparcie doradców jest konieczne ze względu na bariery jakie proces integrowania się rolników w grupy producentów rolnych napotyka na swojej drodze, bariery wewnętrzne, wynikające między innymi z niechęci rolników do wspólnego działania jak również zewnętrzne, wynikające z przyczyn bardziej obiektywnych (a wśród nich bariery biurokratyczne, bariery związane z długim oczekiwaniem na wydanie decyzji, konkurencją na rynku, małym dostępem do informacji, a także dla niektórych grup producentów rolnych limitami produkcji) [WYG PSDB SP. Z O.O. 2014, 66-68; Wiatrak 2015, 193]. W województwie kujawsko-pomorskim pomocy rolnikom udzielają doradcy zatrudnieni w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego. Dlatego celem pracy było przedstawienie działań podejmowanych w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego dla wspierania rolników w organizowaniu grup producentów rolnych. Zaprezentowano działania zrealizowane w latach 2011-2014 oraz zaplanowane na 2015 rok. Źródłem danych były Sprawozdania z realizacji rocznego programu działalności KPODR w Minikowie za lata 2011-2014 r., oraz Program działalności Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie na 2015 r.

2. Działania podejmowane w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego dla wspierania rolników w organizowaniu się w grupy producentów rolnych

Przynależność do grupy producentów rolnych jest jednym z czynników umożliwiających poprawę konkurencyjności gospodarstw. W wyniku integrowania się w grupy producentów rolnych, rolnicy przestają być dostawcami tanich produktów i zaczynają zbierać profity, które dotąd zbierali handlowiec i przetwórcza [Knecht 2012, 11; Wiatrak 2015, 192]. Dla wsparcia rolników w organizowaniu grup producentów rolnych w KPODR w ramach Priorytetu I „POPRAWA KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARSTW ROLNYCH W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM” w latach 2011-2014 realizowany był program 4 „Przygotowanie rolników do korzystania z mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej” obejmujący Zadanie 4 „*Wspieranie rolników w organizowaniu grup producentów*

rolnych”, natomiast w 2015 r. program 1 „Prowadzenie działalności informacyjnej wspierającej rozwój produkcji rolniczej” obejmujący Zadanie 2 „Wspieranie rolników w organizacji i funkcjonowaniu grup producentów rolnych”. Głównym celem obu zadań było udzielenie pomocy kierującym gospodarstwami w organizowaniu nowych grup producentów rolnych i funkcjonowaniu już istniejących. Prace doradcze obejmowały porady, szkolenia i opracowania. W 2015 r. zaplanowano także lustracje w gospodarstwach oraz zorganizowanie konferencji (tabela 1).

Porady są podstawową metodą pracy doradców. Polegają na rozwiązaniu konkretnych problemów, z którymi zainteresowani zwracają się do doradcy. Porady udzielone w latach 2011-2013 przez doradców KPODR dotyczyły możliwości oraz zasad tworzenia grup producentów rolnych i grup producentów owoców i warzyw, zasad funkcjonowania tych grup, uzyskania środków pomocowych w ramach obowiązującego prawodawstwa oraz wdrażania nowego prawodawstwa, natomiast w roku 2014 (kontynuowane w roku 2015) głównie możliwości i zasad tworzenia i funkcjonowania grup producentów rolnych w ramach nowych przepisów PROW 2014-2020, bowiem Unia Europejska w nowej perspektywie finansowej nadal zamierza wspierać grupy producenckie¹.

Tabela 1

Działania doradcze w ramach zadań „Wspieranie rolników w organizowaniu grup producentów rolnych” i „Wspieranie rolników w organizacji i funkcjonowaniu grup producentów rolnych” w latach 2011-2015

Działania doradcze	Zrealizowane w latach:				Zaplanowane na 2015 r.
	2011	2012	2013	2014	
Porady	91	136	205	107	168
Szkolenia	12	14	18	6	16
Opracowania	16	14	16	14	19
Lustracje w gospodarstwach					7
Konferencje					1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji rocznego programu działalności KPODR za lata 2011-2014 oraz Programu działalności na 2015 r.

Do samodzielnego uczestnictwa w rynkach przetwórczych zdolne są tylko silne grupy producentów rolnych. Najbardziej popularną formą doskonalenia zawodowego wśród rolników są szkolenia. Doradcy systematycznie współpracujący z producentami rolnymi mają możliwość dostosowania tematyki i zakresu

¹ Rozporządzenie Parlamentu i Rady (UE) nr 11305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Wspierania rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 347, z 20.12.2013 r., 487-548.

szkoleń do potrzeb i oczekiwań zainteresowanych rolników. Dlatego w latach 2011-2013 zorganizowano szkolenia dla rolników zainteresowanych tworzeniem oraz funkcjonowaniem grup producentów rolnych oraz owoców i warzyw w ramach PROW 2007-2013, w latach 2014 i 2015 r. ich tematyka dotyczyła głównie zasad tworzenia i funkcjonowania grup producentów rolnych w ramach nowych przepisów PROW 2014-2020. W 2015 r. zaplanowano też wydanie w nakładzie 1000 egzemplarzy „Zasad organizowania i funkcjonowania grup producentów rolnych w ramach PROW 2014-2020” oraz zorganizowanie (dla 100 uczestników) poświęconej tej tematyce konferencji (tabela 1, tabela 2).

Tabela 2

Tematyka ważniejszych działań oraz liczba uczestników w ramach zadań „Wspieranie rolników w organizowaniu grup producentów rolnych” i „Wspieranie rolników w organizacji i funkcjonowaniu grup producentów rolnych” latach 2011-2015

ZREALIZOWANE W LATACH 2011-2014	
SZKOLENIA	Liczba uczestników
Zasady tworzenia i funkcjonowania grupy producentów zbóż i rzepaku	34
Zasady tworzenia i funkcjonowania grupy producentów rolnych	70
Zasady tworzenia i funkcjonowania grupy producentów jaj	8
Zasady tworzenia i funkcjonowania grupy producentów warzyw	59
Podnoszenie konkurencyjności gospodarstw rolnych poprzez zrzeszanie się rolników ze szczególnym uwzględnieniem formy spółdzielczej	79
Zasady tworzenia i funkcjonowania grupy producentów trzody chlewnej	127
Zasady tworzenia i organizacji grup producentów drobiu	40
Zasady funkcjonowania grupy producentów owoców i warzyw w myśl nowego prawodawstwa	37
Wspieranie rolników w organizowaniu grup producentów rolnych	26
Zasady funkcjonowania producentów drobiu w myśl obowiązującego prawodawstwa	7
Zasady tworzenia i funkcjonowania grupy producentów zbóż	10
ZAPLANOWANE NA 2015 R.	
SZKOLENIA	Liczba uczestników
Zasady organizowania i funkcjonowania grup producentów rolnych w myśl obowiązującego prawodawstwa	150
KONFERENCJE	Liczba uczestników
Grupy producentów rolnych w nowym okresie finansowania	100
WYDAWNICTWA	Nakład
Zasady organizowania i funkcjonowania grup producentów rolnych w ramach PROW 2014-2020	1000

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji rocznego programu działalności KPODR za lata 2011-2014 oraz Programu działalności na 2015 r.

Nadzór nad działalnością grupy producentów rolnych sprawuje marszałek województwa, który decyzją administracyjną po spełnieniu przez grupę wymaganych warunków dokonuje jej wpisu do rejestru grup producentów rolnych. Poprzedzone jest to złożeniem przez grupę wniosku zawierającego między innymi plan jej działania w okresie 5 lat. Grupa producentów owoców i warzyw, aby uzyskać status grupy wstępnie uznanej, musi przedstawić plan dochodzenia do uznania podzielony na roczne okresy realizacji. Czas realizacji planu nie może przekraczać 5 lat. Następnie marszałek województwa na drodze administracyjnej ocenia czy spełniła ona wymagane warunki, po czym nadaje status wstępnego uznania i zatwierdza plan [Stolarz, Ślusarek 2010, 12-20]. Doradcy KPODR pomagali zainteresowanym rolnikom w przygotowaniu dokumentów do założenia i rejestracji grupy producentów rolnych oraz grup owocowo-warzywnych, w dokonaniu zmiany planu działania grupy producentów rolnych oraz planu dochodzenia i planu działania grup owocowo-warzywnych (tabela 3).

Tabela 3

Tematyka opracowań w ramach zadań „Wspieranie rolników w organizowaniu grup producentów rolnych” i „Wspieranie rolników w organizacji i funkcjonowaniu grup producentów rolnych” w latach 2011-2015

Wniosek rejestracyjny + plan działania grupy producentów rolnych
Zmiany planu działania i/ lub wniosek o zmianę planu działania grupy producentów rolnych
Wniosek o wstępne uznanie + plan dochodzenia do uznania grup owocowo-warzywnych
Zmiana planu dochodzenia do uznania grup owocowo-warzywnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji rocznego programu działalności KPODR za lata 2011-2014 oraz Programu działalności na 2015 r.

W rezultacie prowadzonych prac doradczych w 2011 r. utworzono 3 grupy producentów rolnych oraz 3 grupy producentów warzyw oraz rozpoczęto proces tworzenia i rejestracji 7 grup producentów rolnych oraz 5 grup producentów owoców i warzyw. W 2012 r. utworzono 2 grupy producentów rolnych oraz rozpoczęto proces rejestracji 4. W 2013 r. zarejestrowano 5 grup producentów rolnych, natomiast kilkanaście grup zrezygnowało w oczekiwaniu na PROW 2014-2020 (tabela 4). W 2014 r. nie było jeszcze przepisów wykonawczych PROW 2014-2020 dotyczących zasad tworzenia grup producentów rolnych. Dlatego doradcy spodziewali się, że promowane w KPODR w 2014 r. tworzenie grup producentów rolnych przyniesie efekty dopiero w 2015 r. (tabela 4, tabela 5).

Tabela 4

**Grupy producentów rolnych i grupy producentów owoców i warzyw
zarejestrowane w latach 2011-2015**

Wyszczególnienie	2011 r.	Liczba grup
Grupy Producentów Rolnych	Zbóż i Rzepaku	2
	Ziemniaków	1
Grupy Producentów Owoców i Warzyw	Warzyw	2
	Owoców i Warzyw	1
2012 r.		
Grupy Producentów Rolnych	Ziemniaków Skrobiowych	1
	Rzepaku	1
2013 r.		
Grupy Producentów Rolnych	Drobiu	1
	Trzody Chlewnej	3
	Zbóż i Rzepaku	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji rocznego programu działalności KPODR za lata 2011-2014 oraz Programu działalności na 2015 r.

Tabela 5

**Grupy producentów rolnych i grupy producentów owoców i warzyw
będące w trakcie rejestracji w latach 2011-2015**

Wyszczególnienie	2011 r.	Liczba grup
Grupy Producentów Rolnych	Zbóż i Rzepaku	4
	Buraka Cukrowego	2
	Produktów Ekologicznych	1
Grupy Producentów Owoców i Warzyw	Warzyw	4
	Owoców i Warzyw	1
2012 r.		
Grupy Producentów Rolnych	Trzody Chlewnej	1
	Zbóż i Rzepaku	1
	Zbóż	1
	Ziemniaków	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji rocznego programu działalności KPODR za lata 2011-2014 oraz Programu działalności na 2015 r.

W latach 2011-2014 prowadzono także działania ułatwiające właściwe funkcjonowanie już istniejących grup producentów rolnych. W roku 2011 udzielono wsparcia 39 grupom producentów rolnych i 24 grupom ogrodniczym. W latach 2012-2013 objęto doradztwem 44 grupy producentów rolnych oraz 25 grup producentów owoców i warzyw (tabela 6, tabela 7). Prace doradcze koncentrowały się na wdrażaniu nowego prawodawstwa, pomocy w pozyskiwaniu środków unijnych oraz na bieżącym funkcjonowaniu poszczególnych grup. W 2014 r. skupiono się głównie na opracowaniu zmian w planach dochodzenia do uznania grup owocowo-warzywnych (tabela 8).

Tabela 6

Grupy producentów rolnych, które uzyskały wsparcie doradcze w KPODR w latach 2011-2015

Lp.	Grupy Producentów Rolnych	Liczba grup
1.	Trzody Chlewnej	9
2	Żywca Wołowego	4
3	Mleka	4
4	Bydła Rzeźnego	1
5	Koni	1
6	Zbóż i Roślin Oleistych	2
7	Zbóż i Rzepaku	9
8	Zbóż	6
9	Rzepaku	3
10.	Ziemniaka	2
11	Buraka Cukrowego	2
12	Plantatorów Tytoniu	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji rocznego programu działalności KPODR za lata 2011-2014 oraz Programu działalności na 2015 r.

Liczba funkcjonujących grup producenckich w poszczególnych województwach zależy od powierzchni UR w województwie, wielkości średniego gospodarstwa, skali produkcji i poziomu kultury rolnej [Wiatrak 2015, 190]. Systematycznie się zwiększa także w efekcie prowadzonych prac doradczych. Widoczne jest to w rejonie działania KPODR. Województwo kujawsko pomorskie pod względem zarejestrowanych grup producentów rolnych w latach 2011, 2013, 2014 r. znalazło się na trzecim miejscu w Polsce, po województwach wielkopolskim i dolnośląskim, natomiast w 2012 r. na miejscu drugim po woj. wielkopolskim (tabela 9).

Tabela 7

**Grupy ogrodnicze, które uzyskały wsparcie doradcze w KPODR
w latach 2011-2015**

Lp.	Grupy Ogronicze Producentów	Liczba grup
1.	Warzyw i Owoców	2
2.	Owoców i Warzyw	13
3.	Warzyw	5
4.	Pomidorów	2
5.	Owoców	3
6.	Ziół	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji rocznego programu działalności KPODR za lata 2011-2014 oraz Programu działalności na 2015 r.

Tabela 8

**Grupy producentów, dla których w 2014 r. opracowano w KPODR
zmiany w planach dochodzenia do uznania**

Lp.	Grupy Ogronicze Producentów	Liczba grup
1.	Owoców i Warzyw	4
2.	Warzyw	2
3.	Ziół	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Sprawozdań z realizacji rocznego programu działalności KPODR za lata 2011-2014 oraz Programu działalności na 2015 r.

Tabela 9

**Liczba zarejestrowanych grup producentów rolnych w latach 2011-2014
ogółem w Polsce i w rejestrze Marszałka Województwa
Kujawsko -Pomorskiego**

Lata	Ogółem w Polsce	w rejestrze Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego
2011	788	97
2012	988	113
2013	1255	119
2014	1360	125

Źródło: Dane Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

3. Podsumowanie i wnioski

Przedstawiona analiza pokazała, że Kujawsko-Pomorski Ośrodek Doradztwa Rolniczego pełni ważną rolę w regionie we wspieraniu rolników w organizowaniu i funkcjonowaniu grup producentów rolnych. W KPODR w latach 2011-2015 działania doradcze w tym zakresie realizowane były w ramach Priorytetu I „POPRAWA KONKURENCYJNOŚCI GOSPODARSTW ROLNYCH W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM”. Na podstawie przeprowadzonej analizy sformułowano następujące wnioski:

1. Prace prowadzone w KPODR wspierające rolników w organizowaniu i funkcjonowaniu grup producentów rolnych obejmowały porady, szkolenia, konferencje, opracowania, lustracje oraz wydawnictwa.
2. Doradcy prowadzili działania mające pomóc w przygotowaniu dokumentów do założenia i rejestracji grupy producentów oraz w dokonaniu zmiany planu dochodzenia i planu działania grup producentów rolnych i grup owocowo-warzywnych.
3. W KPODR prowadzono także działania ułatwiające właściwe funkcjonowanie grup producentów rolnych. Obejmowały one wdrażanie nowego prawodawstwa, pomoc w uzyskiwaniu środków unijnych oraz w bieżącej działalności poszczególnych grup.
4. KPODR zajmował się także promocją idei tworzenia grup producenckich.
5. Prowadzone w KPODR działania były jednym z czynników, efektem których była wysoka, 3 – pozycja woj. kujawsko-pomorskiego w kraju pod względem zarejestrowanych grup producentów w latach 2011, 2013 i 2014 oraz 2 – w roku 2012.
6. Jednak pomimo wielu różnorodnych działań podejmowanych przez doradców oraz uruchamianych środków pomocowych dla organizowania się rolników w grupy producenckie, ich liczba zarówno w woj. kujawsko-pomorskim jak i w Polsce jest wciąż relatywnie niska.
7. Dla ustalenia przyczyn takiej sytuacji celowe wydaje się przeprowadzenie bardziej szczegółowych badań z udziałem doradców i rolników.

LITERATURA

1. Jerzak M. A. (2008): Instrumenty zarządzania ryzykiem cenowym i możliwości ich wykorzystania w gospodarstwach rolnych w Polsce, [w] Reforma Wspólnej Polityki Rolnej w kontekście potrzeb i interesów polskiego rolnictwa, Urząd Komitetu Integracji Europejskiej Departament Polityki Integracyjnej, 47.
2. Knecht D. (2012): Grupy producentów rolnych w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem producentów trzody chlewnej. Stan i perspektywy rozwoju. Wydawnictwo Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu. Wrocław, 15.
3. Małyś J. (1996): Procesy integracyjne w agrobiznesie. CDiEwR, Poznań, 13-14;
4. Nowak A., (2011): Integracja pozioma producentów rolnych jako przejaw innowacji. WSPÓŁCZESNE ZARZĄDZANIE 4, 170.
5. Parzonko A. J. (red.) (2008): Sposoby współpracy doradców z rolnikami zorganizowanymi w grupy producentów rolnych. Wydawnictwo SGGW, 6-8.
6. Program działalności Kujawsko-Pomorskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Minikowie na 2015 r.
7. Rozporządzenie Parlamentu i Rady (UE) nr 11305/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. W sprawie Wsparcia rozwoju obszarów Wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1698/2005. Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej, L 347, z 20.12.2013 r., 487-548.
8. Sprawozdanie z realizacji rocznego programu działalności KPODR w Minikowie za 2011, 2012, 2013 i 2014 r.
9. Stolarz M., Ślusarek K. (2010): Informator o Grupach Producentów Rolnych oraz Producentów Owoców i Warzyw. Krajowa Sieć Obszarów Wiejskich Szczecin.
10. Wiatrak A. P. (2006); Grupy producentów rolnych – istota działania i zarządzania nimi. Roczniki Naukowe SERiA, t. VIII, z. 4, 361-365.
11. Wiatrak A., P. (2015): Grupy producenckie jako forma więzi w agrobiznesie. Problemy Zarządzania, vol. 13, nr 1 (50), t. 1, 182-196.
12. WYG PSDB SP. Z O.O. (2014): RAPORT KOŃCOWY Z BADANIA OCENA EFEKTÓW WSPARCIA UDZIELONEGO W RAMACH DZIAŁANIA 142 – „GRUPY PRODUCENTÓW ROLNYCH” PROGRAMU ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH NA LATA 2007-2013 (PROW 2007-2013). Warszawa, 66-68.
13. Zawisza S., Szkatulski M. (2010): Znaczenie grup producentów rolnych w rozwoju wsi i rolnictwa, [w] Perspektywy rozwoju grup producentów rolnych – szanse i zagrożenia [red.] Zawisza S. Wydawnictwo Uczelniane Uniwersytetu Technologiczno-Przyrodniczego w Bydgoszczy, 12.
14. www.kpodr.pl

MARIA JOLANTA ORŁOWSKA

DZIAŁANIA PODEJMOWANE DLA WSPIERANIA ROLNIKÓW W ORGANIZOWANIU GRUP PRODUCENTÓW ROLNYCH NA PRZYKŁADZIE KUJAWSKO-POMORSKIEGO OŚRODKA DORADZTWA ROLNICZEGO

Słowa kluczowe: *działania doradcze, grupy producentów rolnych, gospodarstwo rolnicze*

STRESZCZENIE

Przedstawiono działania podejmowane w Kujawsko-Pomorskim Ośrodku Doradztwa Rolniczego (KPODR) dla wspierania rolników w organizowaniu się w grupy producentów. Wykorzystano dane sprawozdawcze KPODR z lat 2011-2015. Analiza pokazała, że Ośrodek pełni w regionie ważną rolę we wspieraniu rolników w organizowaniu grup producentów. Doradcy podejmują wiele działań (obejmujących porady, szkolenia, konferencje, opracowania, lustracje oraz wydawnictwa) pomagających w przygotowaniu dokumentów do założenia i rejestracji grup, w dokonaniu zmiany planu i planu dochodzenia. KPODR prowadzi także działania ułatwiające właściwe funkcjonowanie już istniejących grup producentów związane z wdrażaniem nowego prawodawstwa, pomocą w uzyskiwaniu środków unijnych oraz wspieraniem bieżącej działalności poszczególnych grup. Ośrodek zajmuje się też promocją idei tworzenia grup producenckich.

MARIA JOLANTA ORŁOWSKA

ACTIONS TAKEN TO SUPPORT FARMERS IN ORGANIZING GROUPS OF AGRICULTURAL PRODUCERS ON THE EXAMPLE OF KUJAWSKO-POMORSKI AGRICULTURAL ADVISORY CENTRE

Keywords: *advisory activities, groups of agricultural producers, farm*

SUMMARY

It presents the activities undertaken in Kujawsko-Pomorski Agricultural Advisory Centre (KPODR) to support farmers in organizing themselves in groups of producers. It used KPODR reporting data from 2011-2015. Analysis showed that the centre plays an important role in the region in helping farmers to organize producer groups. Advisors take a number of actions (including advice, training, conferences, studies, vetting and publishing) also they assist in the preparation of documents for the establishment and registration of groups, making changes in the plan and in investigation plan. It also conducts activities to facilitate the proper functioning of the existing producer groups related to the implementation of the new legislation, assistance in obtaining EU funds and support the ongoing activities of individual groups. KPODR is also promoting the idea of the creation of producer groups.